

Het gebruik van Internet in de klas

Ervaringen uit het Sophl-project

Wie eenmaal gesurft heeft op het Internet, weet dat het een oneindige bron is van teksten die gebruikt kunnen worden in de talenles. Wie nog nooit heeft gesurft, weet dat net zo goed. Er verschijnen regelmatig artikelen in *Levende Talen* en op Internet, waarin talloze voorbeelden gegeven worden van hoe je Internet in de les zou kunnen gebruiken. Daarbij flitsen woorden als *discussiegroep*, *chatbox*, *e-mail*, *surfen*, *informatiebron* en *videoconferencing* voorbij alsof alles binnen schermbereik ligt. Maar hoe gaat dat nu in de werkelijkheid, met dertig 4-havo leerlingen in een lokaal met één, zes of vijftien computers met Internetaansluiting?

Dit artikel bevat een verslag van het zoeken naar mogelijkheden voor Internetgebruik in de mvt-les en wat er van terecht komt in de klas. Het Cals College heeft dit jaar deelgenomen aan het Sophl-netwerk (Scholen op het Internet). Aan dit netwerk, geïnitieerd door PMVO (Procesmanagement Voortgezet Onderwijs), nemen zeven scholen deel, die voor een aantal vakken lessenseries maken waarin Internet een rol speelt. Deze lessenseries zijn uitgetoetst en worden op dit moment bijgesteld. Een verslag van het Sophl-project zal worden uitgegeven bij het PMVO. Voorlopig is meer informatie te vinden bij <http://www.digischool.nl/pmvo/sophi/index.htm>. Binnen onze mvt-werkgroep hebben we 5 lessenreeksen gemaakt (2 voor Frans, 2 voor Duits en 1 voor Engels) en uitgetoetst in de klas. Op grond van onze ervaringen met leerlingen worden deze lessenreeksen aangepast voordat er een volgende uitprobeerperiode komt. Hierna wordt er een finale versie van het materiaal uitgegeven. Deze uitprobeerperiodes blijken erg noodzakelijk te zijn, aangezien we nauwelijks ervaring hebben met deze manier van werken met leerlingen. In het eerste deel van dit artikel zal het accent liggen op de opzet van het lesmateriaal dat is gemaakt. In het tweede deel worden de ervaringen besproken die we hebben opgedaan met het werken met Internet in de klas.

Het lesmateriaal

Wij hebben ons bij dit project met name toegelegd op het gebruik van Internet als informatiebron, waar een schat aan actuele en interessante teksten in het Frans, Duits en Engels te vinden is. In al onze lessenreeksen is dus het vergroten van de leesvaardigheid

één van de doelen. Wanneer Internet gebruikt wordt bij vreemdetalenlessen, kan het niet anders of leerlingen moeten zich automatisch door allerlei teksten heen manoeuvreren door het toepassen van leesstrategieën als skimmen, scannen en voorspellen. Ze moeten, elke keer als er een site verschijnt aan de hand van de kop, de beschrijving of delen van de tekst, kiezen of ze die site kunnen gebruiken of niet. Daarnaast maakt een leerling heel wat kilometers op het Internet, ook al zijn dat geen lange-afstandskilometers, maar eerder achter elkaar geplakte sprintjes. Verder moeten leerlingen ook iets doen met datgene wat gelezen is, in de vorm van een verslag, een werkstuk, een presentatie of het invullen van een formulier, om 'bewijs' te leveren voor het leesdossier.

Types lessenreeksen

Uit ons materiaal zijn eigenlijk 4 soorten lessenreeksen te onderscheiden:

1. Verrijkingsopdrachten bij een bepaald thema of een hoofdstuk.
2. Leesdossieropdrachten (extensief), gebonden aan één bepaalde site.
3. Gesloten lessenreeksen met een verwerkingsopdracht die gebonden is aan een paar adressen.
4. Projectmatige lessenreeksen waarin leerlingen informatie moeten zoeken over een onderwerp, informatie moeten selecteren en verwerken in een werkstuk of presentatie.

Bovengenoemde types staan geordend van gemakkelijk naar moeilijk, zowel voor de leerlingen als voor de docenten. Terwijl er bij type 1 nauwelijks verschil is tussen een tekst in een boek en een tekst op beeld of uitgeprint van het Web, wordt er bij het type 4 een beroep gedaan op vaardigheden als onderzoeksvragen stellen, zoeken met zoekmachines, projectonderwerpen afbakenen en definiëren, samenwerken, veel teksten lezen, teksten bewerken en presenteren (schriftelijk of mondeling).

De ordening houdt ook moeilijkheidsgraad voor docenten in: het formuleren van opdrachten en het begeleiden van leerlingen bij type 4-activiteiten vraagt heel wat meer vaardigheden van een docent dan begeleiding van leerlingen die bezig zijn met een gesloten opdracht bij een tekst. Paradoxaal genoeg waren we echter geneigd om met het vierde type te beginnen met maken en uitproberen, omdat het medium Internet daar zo ontzettend toe uitnodigt met grote hoeveelheden teksten en bronnen.

- **Verrijkingsopdrachten bij een thema of hoofdstuk** Grammatica-oefeningen zijn in overvloed te vinden

1. Print out the task sheet before you start viewing the [Guardian Online](#)
2. Fill in the task sheet
3. Keep the task sheet in your media file

Task sheet

1. What are 'sections' in a newspaper? Mention 3 examples of sections in the Guardian Online.
2. Do you think the Guardian Online has got a frontpage like in a normal printed newspaper? Explain your answer, giving 3 arguments.
3. What can you find in "Special Reports"?
4. a. What are "Notes & Queries"? Write down an example.

b. Can you send in Notes & Queries?
5. a. What is your impression of the Football page?

illustratie 1: eerste deel van task sheet Guardian

op het Internet. Zoeken in AltaVista op "grammar exercise*" levert al 2302 adressen op. Een leerling kan aan de hand van een geselecteerd adres zelf in de mediatheek verder oefenen met een bepaald onderdeel. De oefeningen zijn vaak min of meer interactief: de leerlingen typt een antwoord in en kan direct zelf controleren met een drop-down menu of het antwoord goed was.

Vaak ontbreekt het leerlingen aan achtergrondinformatie over een onderwerp als ze een eindexamentekst moeten maken. Het kan helpen om eerst een artikel over het onderwerp van de examentekst (bv. "hooliganism" of "Umweltschütz+ski") op te zoeken op het Internet en dat met leerlingen door te nemen. Zo heb ik in verband met de omstreden posters van 'United Colors of Benneton' eens vier verschillende artikelen in de klas uitgedeeld. De leerlingen lazen hun tekst individueel en moesten vervolgens in een

groep van vier vragen beantwoorden, door alle informatie uit de artikelen bij elkaar te leggen.

Voor een derde klas heb ik eens gedichten van kinderen over school opgezocht bij Engelse/Amerikaanse schoolkranten op het Web. Daar hebben we er een paar van gelezen en de leerlingen moesten vervolgens zelf een gedicht over school schrijven in het Engels.

• Leesdossieropdrachten bij een bepaalde site

Een aardige manier om leerlingen gemotiveerd aan het 'lezen' te zetten op het Internet, is door hen één van de vele testen te laten maken die op het Internet te vinden zijn. Er zijn nogal wat vreemde testen te vinden, van intelligentietesten, tot 'love' testen. Ook al is het woordgebruik vaak te moeilijk voor vierdeklassers, toch zijn ze bereid om door te gaan, want ze kunnen hun antwoorden opsturen en het resultaat zegt iets over henzelf. Een adres waar voor Engels een keur aan testen te vinden is, is

<http://www.wizard.com/intp/tests.html>. Om vervolgens nog 'bewijs' te kunnen leveren voor het extensieve leesdossier, kan een formulier ingevuld worden waarin leerlingen kort moeten aangeven wat voor woorden ze moesten opzoeken, wat de uitkomst van de test is en of ze de test zouden aanraden aan medeleerlingen. Verder kunnen ook kranten en tijdschriften bekeken en ontdekt worden aan de hand van een algemeen vragenformulier, waarbij leerlingen aan de hand van titels moeten voorspellen waar de artikelen over gaan, wie erbij betrokken zijn en waar het zich zal afspelen. De bedoeling hiervan is om leerlingen voorspelstrategieën te laten gebruiken, die leerlingen echt moeten beheersen bij het surfen. Het formulier van illustratie 1 is bedoeld om

leerlingen kennis te laten maken met een (Engelstalige) krant en hen bekend te maken met het vocabulaire dat in een krant is te vinden. Ze zullen dan bij een onderzoeksopdrachten makkelijker kranten en archieven kunnen raadplegen.

• Gesloten lessenreeksen met een verwerkingsopdracht die gebonden is aan een beperkt aantal adressen

Via een aantal gegeven filmsites (bijv. <http://www.cinomag.de>, <http://kinoweb.de>, <http://www.dino.de/> kinofilme), kunnen leerlingen informatie opzoeken over een film naar keuze en die informatie eventueel vergelijken. Vooral bij recensies is het interessant hoe er over een film geschreven wordt, of de auteur positief of negatief is, waaruit dat blijkt, waar de recensent denkt dat de film over gaat, welke scènes hij/zij noemt, etc. Er kan gekeken worden naar de elemen-

ten waaruit een recensie bestaat en tenslotte kan van leerlingen gevraagd worden zelf een recensie te schrijven over een film die hij/zij gezien heeft, waarin die elementen terug moeten komen.

Na een hoofdstuk over 'Education' bekijken leerlingen een Engelstalig schema waarin ons schoolstelsel wordt uitgelegd (<http://www.minocw.nl/english/edusyst/index.htm>). Vervolgens schrijven ze een brief aan een Engelse leerling die hier komt wonen, de middelbare school af wil maken en een technische studie wil gaan doen. In die brief moet dus het schoolstelsel worden uitgelegd en toegepast op zijn situatie en er moet informatie gegeven worden over mogelijke vervolgopleidingen.

Een bekend probleem bij Internet is dat het vaak niet duidelijk is hoe betrouwbaar de bron is. Iedereen kan

tenslotte publiceren op het Web. Dit schept voor leerlingen het probleem dat ze de Internetbronnen moeten leren beoordelen voordat ze er bij een werkstuk gebruik van kunnen maken. Horoscopen zijn een prima middel om de waarde en betrouwbaarheid van bronnen op het Internet te bekijken en te analyseren. Leerlingen stellen criteria op waarmee ze zes horoscopesites beoordelen, bijvoorbeeld: wanneer is de site voor het laatst bijgesteld, hoe is de uitleg, hoe geloofwaardig is de informatie. Aan de hand van die criteria bekijken ze de sites en verwerken hun observaties in een nieuwe Internetsite, waarin ze de zes links kort bespreken (illustratie 2). Dit is een taak die in het echt ook zou kunnen voorkomen, omdat veel mensen in hun home page ook verwijzingen maken naar andere sites en daarbij een korte beschrijving geven.

This site was set up as being an assignment of our English teacher. It provides you with information about some horoscopes that you can find on the Internet. And it'll take away the time you would normally spend on finding the best site.

Name of Site:	Description/Comment:	Final Judgement:
Jane Bowles 'Money Scope'	A monthly horoscope for the financial aspects of life. Considering this only to be a financial horoscope, it provides you with a lot of information and is (especially for people well known with horoscopes) very useful.	Very useful if you're only interested in financial predictions.
4 Your Horoscope	A daily horoscope. Not very elaborated, but it offers you a nice relationship, personal and work/finance chart. The page is well structured and is one of the most appealing pages around. The predictions that are made will suit almost everybody though, no matter what your sign is.	A good-looking page, but the horoscopes are not very meaningful.
Time Out - Horoscope	A horoscope made in Malaysia. Some knowledge about horoscopes is really required to understand everything in here. Gives you many advises and tells you what's your lucky color, your lucky love-planet and much much more. Unfortunately this page is only updated yearly.	Only for horoscope-freaks who want to know more than the usual information.
Detroit News Horoscope	A daily horoscope which gives you short, but clear predictions, all signs well organized on one page.	To my opinion the best daily horoscope around.
Kozmik Horoscopes	A very commercial page, but after scrolling the page down for about ten screens, it gives you some free horoscopes as well. These are very elaborated horoscopes, but they don't make any predictions.	Not very useful, only when you want to spend money.
Rachel's Horoscope Links	This page doesn't offer you its own horoscopes, it provides links to daily, weekly and monthly horoscopes. All just one click away from you. The horoscopes itself are very good, elaborated and well structured. A downside is that the daily predictions are only for the same day, so you'll have to start every morning by surfing the Internet to see what the day will bring you.	The best place to start when you're looking for long term (weekly, monthly) horoscopes.
Your Horoscope	Does not give you any predictions, just tells you what kind of person you are according to your sign. It's not hard to find out that you shouldn't take this page serious, it'll either tell you that you're stubborn, bi-sexual, arrogant, a good prostitute or just a good bus driver.	A very humorous page, not useful for anyone really interested in horoscopes.

• Projectmatige lessenreeksen

Een goede voorbereiding voor een uitwisseling of buitenlandse reis is dat leerlingen zelf informatie zoeken op het Internet en die verwerken. De klas kan verdeeld worden in groepen van vier leerlingen, die elk een deel van het programma moeten verzorgen. De opdracht voor elke groep kan verschillend zijn, zodat de leerlingen ervaren dat het afhankelijk is van de opdracht welke sites relevant zijn voor hun doel. Het maakt nogal wat uit of de opdracht is 'organiseer een excursie voor een groep geschiedenisstudenten' of 'organiseer een historische activiteit voor een groep 15-jarigen'. Illustratie 3 geeft aan wat voor opdracht daaraan verbonden kan zijn. Daarnaast zijn er talloze mogelijkheden om aan 'virtueel stedenbezoek' te doen. In illustratie 4 kiezen leerlingen zelf een Duitse stad en stellen een 'Prospekt' samen met daarin informatie over die stad. Tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen hebben leerlingen ook in groepen van vier, informatie gezocht over verschillende aspecten van de verkiezingen (geschiedenis, mediacampagne, First Ladies etc.) en daar een werkstukje over geschreven. Voor het vak Engels staan een aantal van deze opdrachten op de website van het Cals College (<http://www.cals.nl>) bij 'vakken'.

Ervaringen

In dit tweede deel wordt besproken wat onze ervaringen zijn met het werken met Internet in de klas. We hebben deze voorbeelden van les-

illustratie 2: Hans & Jeroen site

OPDRACHT

Organiseer een excursie.

Je werkt bij een reisbureau, en je hebt het verzoek ontvangen om een excursieprogramma te verzorgen voor twee dagen in Lille.

De groep bestaat uit 35 personen, allen Nederlanders. Je gasten willen

- Overnachten in een goedkoop hotel.
- 1 museum en een andere bezienswaardigheid bezoeken
- een stadswandeling maken
- een recente Amerikaanse film zien, dus een film met Franse ondertitels.
- een theatervoorstelling bezoeken.
- twee keer per dag warm eten, waarvan 1 keer Chinees.
- Shoppen.

Bij de keuze van een en ander moet je met de volgende zaken rekening houden.

Je gasten zijn vooral geïnteresseerd in moderne kunst en de moderne stad.

Houd daar rekening mee bij de keuze van de musea, en andere voorstellingen. In verband met hun speciale interesse willen deze mensen in elk geval het Musée d'Art Moderne. Zorg dus voor informatie over dit museum, over de vaste collectie, en over de actuele tentoonstellingen.

Stel het programma op. Het moet bevatten: Tijdschema, adres, naam + klasse hotel, openingstijden + tarieven musea, tijden stadswandeling, titel film, prijs, aanvangstijden, voorstel van theatervoorstelling. Adressen musea, bezienswaardigheden, namen en adressen van restaurants, adres bureau de tourisme en ook de openingstijden van dit bureau.

Goede adressen voor hun shopping.

De groep logeert in een hotel in de banlieue "Calmette" Ze moeten dus ook weten hoe laat hun laatste Tram vertrekt, en waarvandaan.

Type het programma overzichtelijk uit, en lever het in. De docent zet het op een Overheadsheets, zodat jullie het voor de klas kunnen presenteren.

illustratie 3: opdracht Lille

sen en lessenreeksen uitgetoetst en dat heeft ons een schat aan informatie opgeleverd. Het is dan ook zeker de moeite waard om zelf eens zoiets te ondernemen met een klas, omdat het over het algemeen motiverend is voor leerlingen en het ook vragen oproept met betrekking tot de eisen waaraan het lesmateriaal moet voldoen, de organisatie, de randvoorwaarden en de beoordeling van het werk.

Opbrengst voor leerlingen

Het motiverende van Internet voor leerlingen is dat het een modern medium is waar authentiek materiaal verzameld is en waar je door heen kunt bladeren en 'zappen' op zoek naar iets dat je nodig hebt.

Ondertussen kom je ook allerlei andere interessante sites tegen. Je kunt je laten verrassen en je bent niet precies aan bepaalde stof gebonden. Daarnaast brengt het werken met Internet ook andere werkvormen met zich mee, zoals het werken in groepen, het interactief invullen van testen, het zoeken van informatie afgewisseld met het lezen van informatie, het verwerken van informatie, etc.

Voor sommige leerlingen roept het gebruik van Internet ook problemen op. Werken met Internet veronderstelt een aantal technische basisvaardigheden die ze misschien niet beheersen. Er zijn ook leerlingen die het moeilijk vinden om door teksten heen te scrollen, omdat ze denken alles te moeten lezen om het te begrijpen. En dan zijn er de leerlingen die het liefste toch alleen willen werken, terwijl dat in een

computerlokaal vaak niet kan of de opdracht zo is gesteld dat ze moeten samenwerken. Maar ook deze leerlingen moeten ervaring hebben opgedaan met andere werkvormen, moderne media en onderzoeksvaardigheden.

Lesmateriaal

Als je met open opdrachten werkt, is het belangrijk dat het voor de leerlingen duidelijk is welke informatie ze precies nodig hebben en wat ze ermee moeten doen. Als je aan het 'shoppen' bent en je zoekt kleren, ga je ook uit van bepaalde ideeën die je in staat stellen sommige winkels, rekken of kledingstukken te negeren en andere te onderzoeken. Zo moeten leerlingen die zich in het Web begeven, ook enkele richtlijnen hebben (zelf opgesteld of door de docent aangedragen) die hen kunnen leiden naar de relevante site. Als de opdracht is: 'Zoek uit waar je in Lille kunt eten onder de 50 francs', kom je bij een andere site uit dan wanneer de opdracht is: 'Zoek informatie over restaurants in Lille.' Verder maakt het nog uit of ze zelf in dat restaurant moeten eten of dat ze die informatie voor iemand moeten zoeken die vegetarisch is. Bij de laatstgenoemde opdracht is het ook van belang of er een brochure geschreven moet worden over de aardigste restaurants in Lille of dat er een paar restaurants in de buurt van het centrum opgesomd moeten worden als alternatief in een reisprogramma.

Daarnaast is het zelf zoeken op Internet voor veel

SUCHEN

Eure Schule möchte einen Austausch mit einer Schule aus dem deutschen Sprachgebiet organisieren. Ihr bekommt den Auftrag, eine geeignete Schule zu suchen und Kontakt aufzunehmen. Die Schule soll sich in einer größeren Stadt befinden, in der es genug Möglichkeiten gibt, Museumbesuche und ähnliche Exkursionen zu machen. Auch die Gegend, in der die Stadt liegt, ist deshalb wichtig.

A

Ihr arbeitet zu viert. Bemüht euch mindestens einen "Internet-Experten" für eure Gruppe zu finden.

1 Sucht Informationen über die Stadt / Gegend, die ihr aus untenstehender Liste gewählt habt.

-	%	Innsbruck (A)	X = www.dino-online/seiten/go09g.htm
-	#	Zürich(CH)	% = www.dino-online/seiten/go09os.htm
-	X	Wien(A)	# = www.dino-online/seiten/go09sb.htm
-	#	Bern(CH)	0 = www.dino-online/seiten/go09d.htm
-	X	Hamburg	
-	X	München	
-	X	Berlin	
-	0	Leipzig	
-	#	Luzern(CH)	
-	%	Salzburg(A)	
-	0	Dresden	
-	X	Köln	

Sammelt Informationen über:

- Größe, Einwohnerzahl u.ä.
- geographische Lage
- Erreichbarkeit (Bahn, Auto, Flugzeug)
- Geschichte (Zusammenfassung von etwa einer Seite/A4)
- Sehenswürdigkeiten (5 + eine außerhalb der Stadt, aber in der Umgebung)
- öffentliche Verkehrsmittel in der Stadt

!! Außerdem wäre ein Stadtplan sehr sinnvoll.!!

Informationen, die ihr im Internet nicht finden könnt, sind möglicherweise beim Fremdenverkehrsamt zu bekommen. Ihr könnt sie per Brief oder E-Mail anfordern.

2 Sucht noch eine andere Internet-Adresse, wo ihr weitere Informationen über die Stadt finden könnt.

3 Macht jetzt einen Prospekt von etwa 5 Seiten über die von euch gewählte Stadt. Der Text soll aus den im Internet gefundenen Informationen bestehen, die von euch mittels Titel und kurzer Zwischentexte zu einem logischen Ganzen verbunden werden.

illustratie 4: eerste deel opdracht Prospekt

leerlingen toch nog een probleem. Leerlingen vinden het ten eerste moeilijk om beperkte zoekopdrachten te geven aan zoekmachines ('Paris' geeft miljoenen verwijzingen) en zeggen dan al snel dat ze 'niks hebben kunnen vinden' op Internet. Ten tweede is het een probleem dat veel leerlingen hun werktijd voor het grootste gedeelte opmaken aan surfen. Ze zijn geneigd om eindeloos door te gaan met zoeken, tot ze precies die site hebben die ze zo over kunnen nemen en die ze zelf ook nog snappen. Aanwijzingen met betrekking tot het 'hoe' van het zoeken en de tijdsduur zijn dus erg gewenst.

Organisatie

Een probleem met het huidige aantal computers op veel scholen is dat leerlingen bij de meeste opdrachten met z'n tweeën aan een computer zitten. Dat

heeft het voordeel dat leerlingen van elkaar kunnen leren, maar het nadeel dat degene die de muis in handen heeft, eigenlijk alle beslissingen neemt, bovendien vaak voordat de ander alles heeft gelezen wat hij wilde lezen. En in een drukke 4-havoklas zit dan vaak de ene helft te werken en de andere helft te kletsen. In 4- en 5-vwo is dit minder een probleem. Een oplossing zou kunnen zijn dat de helft die niet de muis in handen heeft, andere taken te doen krijgt, bijvoorbeeld de surfgeschiedenis bijhouden, informatie zoeken in andere bronnen of alvast aan de verwerkingsopdracht beginnen. Soms moeten de minder vaardige Internetters ook gewoon aan de muis gezet worden.

Daarnaast is het niveau van de leerlingen met betrekking tot computervaardigheden nogal divers. Dat was in onze schoolsituatie niet zo'n probleem (overigens ook niet als de computervaardigheden van de docent te wenselijk over liet). Er zijn in een klas altijd wel een paar leerlingen met veel ervaring en die helpen minder ervaren leerlingen vrij automatisch. Toch zal het in de tweede fase belangrijk zijn dat leerlingen al over de nodige computervaardigheden beschikken voordat ze bij ons in de klas er iets mee gaan doen. Voor het vak informatiekunde in de onderbouw is hier dus een rol weggelegd.

Leerlingen die nog nooit met Internet hebben gewerkt, raken soms ook in paniek bij de hoeveelheid tekst die bij elke druk op de muis-knop weer in het beeld springt, maar leren daar vrij vlot mee omgaan. Sommige leerlingen hebben

weerstand tegen computers en zien zo gauw het nut niet van werken met Internet. Als ze echter eenmaal de opdracht beschouwen als een gewone leesopdracht, maar dan zonder boek en met echt materiaal, gaan ze ook gewillig aan de slag.

Randvoorwaarden

Wat wij op dit moment als het grootste probleem bij het werken met Internet hebben ervaren, zijn de beperkte voorzieningen op de scholen en de traagheid van het medium. Toen wij begonnen met dit project, waren er op de meeste scholen slechts 1 tot 6 computers met Internetaansluiting. De enige werkvorm die dan gehanteerd kan worden, is dat ieder tweetal verspreid over een langere periode in de lessen aan de opdracht mag werken. Als er alleen maar Internetaansluitingen in de mediatheek zijn en je

mag daar niet als docent met een klas op intekenen, wordt het vooral moeilijk om projecten uit te voeren, omdat daar toch wel begeleiding van een (vak)docent bij nodig is. Voor individuele verrijkingsopdrachten en leesdossieropdrachten is een mediatheek waar individueel gewerkt kan worden een ideale omgeving.

Uiteindelijk hebben wij de lessenreeksen uitgeprobeerd in computerlokalen met 15 Internetaansluitingen. Op computerlokalen moet ingeschreven worden en dat betekent dat er soms maar eens in de week of eens in de twee weken aan een project gewerkt kan worden. Dit heeft enorme invloed op de motivatie van leerlingen. Het blijkt erg moeilijk te zijn om de draad dan weer op te pikken en leerlingen hebben er dan snel genoeg van.

Verder werkt op veel scholen de Internetverbinding traag, waardoor leerlingen erg ongeduldig en kletserig kunnen worden. In elk geval is het aan te raden leerlingen met zoveel mogelijk verschillende sites te laten werken. Een oplossing zou kunnen zijn om de sites op het Intranet van de school te zetten of binnen te halen met een programma als WebWacker. Voor ons als mvt-docenten is deze oplossing makkelijk voor gesloten opdrachten, maar dit betekent wel een aanzienlijke belasting voor de systeembeheerder, die veel tijd zal moeten besteden aan het downloaden van sites en het onderhouden van het Intranet. Een absolute randvoorwaarde is de beschikbaarheid van een goede printer. Weliswaar zijn leerlingen ook hierin ongeduldig (ze drukken wel 5 keer op 'print' als het er niet direct uitkomt), maar als het op intensief lezen aankomt, hebben de meeste mensen toch nog het liefst papier voor zich.

Verder is er nogal wat stressbestendigheid nodig, want er was eigenlijk geen les of een computer deed het niet (en wat moet dat tweetal dan doen?), een muisbal was uit de muis verdwenen, de printer was stuk, een site was verdwenen, Amerika werd wakker of er zat kauwgom in de diskdrive. Helaas beschikken de meeste scholen nog niet over een 'TACO' (Toegevoegd Assistent Computer Onderwijs), maar als wij meer met dit medium willen (en moeten) als talendocenten, dan zal daar zeker geld vrij voor moeten komen. Het is over het algemeen toch vrij intensief als je een les moet begeleiden in het computerlokaal, omdat je naast pedagogische en didactische begeleiding ook nog technische hulp moet bieden.

Beoordeling

De leerlingen hebben een meer dan gemiddelde inzet getoond tijdens onze lessenreeksen. Ze zijn goed bezig geweest met hun opdrachten, hebben veel gelezen en hebben hun best gedaan voor de verwerkingsopdrachten. Dan komt het moment dat de docent een oordeel moet vellen over het gemaakte product. In het geval van de geslotener opdrachten is dat niet zo'n probleem. Ze hebben het gedaan of niet gedaan en dat teken je af in de tweede fase. Als leerlingen het individueel in hun eigen tijd hebben gedaan, is het moeilijk te controleren of het hun eigen werk is dat ze inleveren of niet. Dat geldt echter voor alle dossieropdrachten. Een oplossing heb-

ben we nog niet gevonden.

In het geval van de opener opdrachten, is het een probleem gebleken dat we niet vooraf criteria hadden opgesteld op grond waarvan we het werk zouden beoordelen. Hierdoor werd vaak meer de inspanning dan het product beoordeeld (met een 7). Wellicht kunnen we dit soort opdrachten in de tweede fase ook deel uit laten maken van het examendossier en hoeven we die alleen maar af te tekenen. Het kan echter ook wel goed zijn om te bedenken wat leerlingen precies moeten leren en kunnen bij dit soort opdrachten. Ook is het goed om ze elke keer als ze zoiets doen een focus mee te geven, bv. 'het leren effectief zoeken' of 'de helderheid van de presentatie' of 'het gebruik van verbindende teksten bij het in elkaar breien van stukken (Internet-)tekst'. Daar kunnen dan ook aanwijzingen voor gegeven worden en daar kan een beoordeling op gebaseerd worden.

Tot slot

Dit artikel is een neerslag van onze ervaringen in het huidige (klassikale) onderwijs. Het kan zijn dat sommige problemen in de tweede fase niet meer zullen spelen, bijvoorbeeld de beschikbaarheid van de computerlokalen of het leren zoeken op Internet. Ik denk echter dat het nog wel een tijdje zal duren voordat leerlingen in eigen tempo en met beperkte begeleiding aan dit soort opdrachten zullen werken. Tot die tijd moeten we leerlingen en onszelf opleiden in het gebruik van deze nieuwe media en dat kan alleen door ervaring op te doen en oplossingen te bedenken voor problemen die nu spelen.

Ondanks de geschetste problemen die (op dit moment) gepaard gaan met het gebruik van Internet in de vreemdetalenles, zijn wij toch erg enthousiast over het medium en samen met ons de leerlingen. Internet nodigt vooral uit om creatieve opdrachten te verzinnen en wat meer taakgericht te gaan werken. Gecombineerd met authentieke en communicatieve taken, kan het gebruik van Internet in de talenles een zeer goede invulling geven aan de bedoeling van de tweede fase.

Edith de Vries

Geeft Engels aan het Cals College te Nieuwegein en is tevens werkzaam bij het ICLON in Leiden voor het project ICT in de opleiding en nascholing.
Adres: Ameland 89, 3524 AM Utrecht, e-mail: e.de.vries@cals.nl.